

การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ ๒๑

สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี

Learning Community Development of Teaching Profession in The 21st

Century For Elementary School, Pathum Thani Province

นางสาวจิราพร จำปาเทศ^๕

รศ. ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย^{**}

พระมหาสมบัติ ธนปญโญ, ผศ. ดร.^{***}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ ๒๑ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ๒. เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ ๒๑ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ๓. เพื่อเสนอแนวทางกระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ ๒๑ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี ระหว่างงานวิจัยเชิงปริมาณและงานวิจัยเชิงคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน ๒๖๕ คน และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๕ ท่าน ใช้สถิติวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหาแบบสัมภาษณ์

ผลการวิจัย

๑. ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ต่อบริการประกอบของการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ ๒๑อยู่ในระดับมาก และรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ๑. การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ประกอบด้วย การจัดการชั้นเรียน เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะชีวิตและอาชีพ ๒. องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ร่วม การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ทีมร่วมแรงร่วมใจ ชุมชนกัลยาณมิตร ภาวะผู้นำร่วมและสนับสนุน และ โครงสร้างสนับสนุนชุมชน

^๕นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Kruying.za@gmail.com

^{**}อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^{***}อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒. ผลการศึกษากระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี พบว่า ๑) กำหนดนโยบายและโครงสร้างที่ชัดเจน ๒) สร้างความตระหนัก และรู้ถึงความสำคัญของชุมชน ๓) กำหนดแผน เวลาที่ชัดเจน ๔) ผู้บริหารและครูได้ร่วมกันสร้างเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนมีคุณภาพ ๕) สร้างเครือข่ายการสนับสนุนที่ดี โดย ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรภายนอก ๖) ผู้บริหารสถานศึกษาให้การสนับสนุนทรัพยากร งบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก ๗) มีการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิก ในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ๘) มีการทำงานแบบร่วมมือร่วมใจ ๙) การชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง บทบาทของสมาชิกในชุมชนต้องทำหน้าที่ชี้แนะ และเป็นพี่เลี้ยง ให้แก่กันและกัน ซึ่งการชี้แนะที่มีคุณค่าในการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์นั้น ๑๐) มีการสะท้อนคิด และการจัดบันทึกการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ๑๑) การสร้างบรรยากาศที่เป็นกัลยาณมิตร ๑๒) ใช้เทคโนโลยีช่วยในการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ ๑๓) ใช้วงจรบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ๑๔) มีการกำกับ นิเทศติดตามอย่างสม่ำเสมอ

๓. ผลการเสนอแนวทางกระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานีมีดังนี้ ๑) ด้านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ ๒๑ ใช้หลักการทำงานร่วมกันแบบกัลยาณมิตร แลกเปลี่ยนเรียนรู้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีภาวะผู้นำ ร่วมกันเรียนรู้ ทำงานแบบร่วมมือร่วมใจ มีการชี้แนะและเป็นพี่เลี้ยง มีการสะท้อนคิด ร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพ ๒) ด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ประกอบด้วย การจัดการชั้นเรียน เทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ ส่งเสริมให้ครูเข้าอบรม จัดอบรม ศึกษาดูงาน และพัฒนาวิชาชีพ และสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ ครูเปลี่ยนบทบาทเป็นโค้ช ผู้อำนวยการความสะดวก จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ และมีการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง ๓) ด้านลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู ผู้บริหารสถานศึกษา ควรพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ ๒๑ เปิดโอกาสให้สมาชิกเป็นผู้นำร่วม โดยยึดหลักกระจายอำนาจ สร้างแรงบันดาลใจ ให้ชุมชนมีความสุขในการทำงานร่วมกัน ส่วนครู ควรพัฒนาภาวะผู้นำกล้าคิดกล้าทำ เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความคิดสร้างสรรค์ มีการตัดสินใจที่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง

คำสำคัญ: การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้, วิชาชีพครูในศตวรรษที่ ๒๑

ABSTRACT

The objectives of this research are: 1) to study the components of learning community development of teaching profession in the 21st century for primary schools in Pathum Thani province, 2) to study the process of learning community development of teaching profession in the 21st century for primary schools in Pathum Thani province, and 3) to propose guidelines for learning community development of teaching profession in the 21st

century for primary schools in Pathum Thani province. The mixed research methods were used in the study. The quantitative data were collected by questionnaire from 265 samples consisting of school administrators and teachers. The qualitative data were obtained by in-depth interviews with 5 experts. All the data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The study results showed that:

1. The opinion of school administrators and teachers towards the components of learning community development of teaching profession in the 21st century for primary schools in Pathum Thani province was at a high level totally and in aspects. The details in descending order started at (1) class management, followed by information technology, and life and professional skills in the 21st century learning management, and (2) vision, followed by professional learning and development, teamwork, friendly community, leadership and support, and community supportive structure in the components of learning community development of teaching profession in the 21st century respectively.

2. The processes of learning community development of teaching profession in the 21st century for primary schools in Pathum Thani province are as follows: 1) To set up policy and structure, 2) To build realization and significance of community, 3) To set up plan and timeframe, 4) Cooperation of school administrators and teachers in setting up the target of student development, 5) Building network of students' parents, community and external organizations, 6) Supporting with resources, budget and facilities from school administrators, 7) Learning together of community members, 8) Work cooperation, 9) Supervising and monitoring each other, 10) Feedback, reflecting and recording the practice outcomes, 11) Building friendly atmospheres, 12) Mobilizing learning community by using technology, 13) Using PDCA in management, and 14) Monitoring and supervising regularly and continuously.

3. The guidelines for learning community development of teaching profession in the 21st century for primary schools in Pathum Thani province are as follows: 1) In learning community development of teaching profession in the 21st century, the learning community works together, learns together, shares visions together, has leadership, and shares suggestions, reflections and development for the best quality. 2) In learning management in the 21st century, it consists of class management, information technology, life and professional skills, workshop and training for teachers, supportive instruments and tools, teacher's role, and

learning activities. 3) In the characteristics of school administrators and teachers, the school administrators should have their academic leadership in the 21st century developed, should have participatory leaders from community members, and inspire the community to cooperate heartily and happily, and teachers should develop their leadership, dare to think and work, be life-long learners, have skills in information technology, and have creative thinking, good decision and self-confidence.

Keywords: Learning Community Development, 21st Century teacher Profession

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันโลกกำลังเผชิญการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ เพราะเป็นยุคที่โลกต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ความเจริญก้าวหน้าของวิชาการและวิวัฒนาการของเครื่องมือสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ทั้งด้าน เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การเมืองการปกครอง เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และการเปลี่ยนแปลงนี้มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ในระบบการศึกษาที่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ เรียกได้ว่าเป็นการจัดการศึกษาฐานแห่งเทคโนโลยี หรือ Technology Based Paradigm เห็นได้จากหลายประเทศทั่วโลกกำหนดเป็นวาระแห่งชาติเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้สู่การศึกษาแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ตัวอย่างเช่น สาธารณรัฐเกาหลี หรือเกาหลีใต้ จากรายงานคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ ที่ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อความเป็นผู้นำในยุคสารสนเทศ เช่นเดียวกับประเทศสิงคโปร์จากรายงานวิสัยทัศน์ด้านการศึกษาของประเทศสิงคโปร์ ระบุถึงการประกาศวิสัยทัศน์เพื่อการศึกษา “สอนให้น้อยลง เรียนรู้ให้มากขึ้น” TLLM (Teach Less, Learn More) เพื่อเตรียมประเทศให้พร้อมสู่ศตวรรษที่ ๒๑ โดยการทดลองใช้ครั้งแรกในโรงเรียนนำร่อง Teach Less, Learn More และอีกหลายตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงการศึกษาสู่ศตวรรษที่ ๒๑ ของนานาประเทศทั่วโลก (Bellanca, J. & Brandt, R. (2011). **21' Century Skills: Rethinking How Students Learn.** Tuttle-Mori: Solution Tree Press.)

สำหรับในประเทศไทยเองก็มีการกำหนดทิศทางการศึกษาไทยในศตวรรษที่ ๒๑ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกาศใช้วันที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔ ได้บัญญัติถึงรัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลา ๑๒ ปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมี

หน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าว มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อย ต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการ ให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วยการศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ในการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาตามวรรคสอง หรือให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามวรรคสาม รัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาตามความถนัดของตน (รัฐบาลไทย, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐, [ออนไลน์], แหล่งที่มา <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/040/1.PDF> [๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓]) ซึ่งได้สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ (แก้ไขเพิ่มเติม) ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๕ หมวด ๑ มาตรา ๖ มีความมุ่งหมายและหลักการว่า ในการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕ พร้อมกฎหมายที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.๒๕๔๕.** (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๕๐), หน้า ๓.) ซึ่งแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙ กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่าคนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ ๒๑ โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะและสมรรถนะ ซึ่งสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณธรรม จริยธรรม รู้รัก สามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักรัฐที่มีรายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, **สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล ปี พ.ศ. ๒๕๖๐**, (นนทบุรี: ๒๑ เซ็นจูรี, ๒๕๖๐), หน้า ๗๖-๗๙.) ประเทศไทยพัฒนาการศึกษาภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) นั้นได้กล่าวถึงประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ โดยมุ่งเน้นผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ตลอดชีวิต การสร้างความตื่นตัวให้คนไทยตระหนักถึงบทบาท ความรับผิดชอบ และการวางตำแหน่งของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และประชาคมโลก การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้ โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม และการสร้างระบบ

การศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ ในปัจจุบันได้มุ่งเน้นในมิติของการพัฒนา ๔ มิติ ที่สำคัญ ได้แก่ การปฏิรูปนักเรียนยุคใหม่ การปฏิรูปครูยุคใหม่ การปฏิรูปโรงเรียนยุคใหม่หรือแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และการปฏิรูประบบบริหารจัดการยุคใหม่ ซึ่งในทุกมิตินั้นจะมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุผลของการปฏิรูปการศึกษาไทยในศตวรรษที่ ๒๑ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๕ ที่ ๘๒ ก, ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐), ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑: หน้า ๓๗, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/082/T_0001.PDF [๙ ตุลาคม ๒๕๖๓])

การพัฒนาครูจึงเป็นถือเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ สิ่งที่เป็นตัวช่วยของครูในการจัดการเรียนรู้คือชุมชนการเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์ (Professional Learning Communities : PLC) ซึ่งเกิดจากการรวมตัวกันของครูเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานที่ ของครูแต่ละคนนั่นเอง ในหลายประเทศที่เป็นผู้นำทางด้านการศึกษา มีการตื่นตัวเพื่อเปลี่ยนผ่านการจัดการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ ๒๑ โดยนำแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพครูอาทิ ประเทศ ญี่ปุ่นที่เน้นความสำคัญของการพัฒนาครูโดยให้ครูร่วมกัน ศึกษาชั้นเรียนเป็นกลุ่ม (Lesson Study) ประเทศฟินแลนด์เน้นการพัฒนาวิชาชีพครูแบบความร่วมมือแก้ปัญหาเป็นกลุ่ม (Problem-Solving Groups) ประเทศจีนใช้การพัฒนา วิชาชีพครูแบบการพัฒนาบทเรียนและการวิจัยร่วมกัน (Lesson Group and Research Group) และประเทศสิงคโปร์ใช้แนวคิดของ PLC เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ตามกรอบของ "สอนให้น้อย เรียนรู้ให้มาก (Teach Less, Learn More)" (Newman, F. M.; & Wehlage, G. G. (1995, April). Five Standards of Authentic Instruction. Educational Leadership. 50(7): pp. 8-12.) ซึ่งประเทศดังกล่าว ล้วนมุ่งเน้นการปฏิรูปการจัดการเรียนรู้ผ่านแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ PLC เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันอย่างแท้จริงบนฐานของการปฏิบัติงานจริง

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ ๒๑ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี จะเป็นแนวทางหนึ่งในการปฏิรูปครูยุคใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน และนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาในยุคศตวรรษที่ ๒๑ หัวข้อที่ผู้วิจัยได้ศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ ๒๑ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี
๒. เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ ๒๑ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี

๓. เพื่อเสนอแนะทางกระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ ๒๑ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาวัตกรรมการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ตามหลักไตรสิกขาของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์ (Interview) ใช้เทคนิควิธีวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) แล้วนำเสนอผลการศึกษาตามแบบวิธีการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่อเชื่อมโยงความรู้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู

๑. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

๑.๑ ประชากรได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ผู้บริหารสถานศึกษา ๑๖๙ โรงเรียน ๆ ละ ๑ คน รวม ๑๖๙ คน ครู ๑๖๙ โรงเรียน ๆ ละ ๔ คน รวม ๖๗๖ คน รวมทั้งสิ้น ๘๔๕ คน

๑.๒ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างคำนวณได้ตามสูตรของ Krejcie และ Morgan และได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๖๕ คน

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑. แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถาม เพื่อศึกษาการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ศตวรรษที่ ๒๑ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ ๒๑ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี แบบสอบถามประมาณค่า ๕ ระดับ (Rating Scale) ของลิเกิร์ต (Likert) (Likert, Rensis, "The Method of Constructing and Attitude Scale", in Reading in Attitude Theory and Measurement. Fishbein, Martin, Ed, (New York : Wiley & Son, 1967), pp. 90-95.)

๓. การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire)

๑. ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหาร การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอหนังสือส่งถึงผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๒ เพื่อขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล

๒. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๖๕ คน

๓. ผู้วิจัย เก็บแบบสอบถามมาได้ ๒๖๕ ฉบับ มีความสมบูรณ์ ทั้ง ๒๖๕ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

๔. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ และประมวลผลต่อไป

๓.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview)

๑. ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธ บริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ในการสัมภาษณ์

๒. นำหนังสือขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์และเอกสารที่เกี่ยวกับการวิจัยไปมอบให้ ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้กำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการให้สัมภาษณ์

๓. เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ และทำการบันทึกการสัมภาษณ์ด้วยการจดบันทึก ภาพนิ่ง และเครื่องบันทึกเสียง โดยขออนุญาตในการบันทึกเสียงจากผู้สัมภาษณ์

๔. การวิเคราะห์ข้อมูล

๑. การวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis)

๒. แบบสอบถาม (Questionnaire) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ด้วยระบบ คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

๓. การสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปผล ข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ภาพที่ ๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ที่มา : นางสาวจิราพร จำปาเทศ J:QACD

จากภาพที่ ๔.๑ จากภาพอธิบายได้ว่า การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ ๒๑ พบว่ามี มีความเหมาะสมที่จะนำไปพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูได้ โดยมีหลักในการพัฒนา คือ J:QACD Model ดังนี้

J : Jiraporn Jumpatas ชื่อผู้วิจัย สรุปลองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย

A : According to Kalayanamit หลักธรรมกัลยาณมิตร การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ ๒๑ ต้องใช้หลักธรรมกัลยาณมิตร ซึ่งจะส่งผลทำให้เกิดการร่วมกันทำงานแบบร่วมมือ ร่วมใจ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ชี้แนะเป็นพี่เลี้ยง สะท้อนคิด พัฒนาร่วมกันงานอย่างมีประสิทธิภาพ

C: Component องค์ประกอบของการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ ๒๑ ประกอบด้วย ๑. การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ประกอบด้วย ๓ ด้าน ได้แก่ การจัดการชั้นเรียน เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะชีวิตและอาชีพ ๒. องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ร่วม การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ทีมร่วมแรงร่วมใจ ชุมชนกัลยาณมิตร ภาวะผู้นำร่วมและสนับสนุน และโครงสร้างสนับสนุนชุมชน ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ ๒๑ มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลที่การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

D : Development Process กระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ ๒๑ มีดังนี้ ๑) กำหนดนโยบายและโครงสร้างที่ชัดเจน ๒) สร้างความตระหนัก และรู้ถึงความสำคัญของชุมชน ๓) กำหนดแผน เวลาที่ชัดเจน ๔) ผู้บริหารและครูได้ร่วมกันสร้างเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนมีคุณภาพ ๕) สร้างเครือข่ายการสนับสนุนที่ดี โดย ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรภายนอก ๖) ผู้บริหาร

สถานศึกษาให้การสนับสนุนทรัพยากร งบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก ๗) มีการเรียนรู้ร่วมกัน (learning together) ระหว่างสมาชิก ในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ๘) มีการทำงานแบบร่วมมือร่วมใจ บนพื้นฐานความคิดว่า ๙) การชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง บทบาทของสมาชิกในชุมชนต้องทำหน้าที่ชี้แนะ และเป็นพี่เลี้ยงให้แก่งานและกัน ซึ่งการชี้แนะที่มีคุณค่าในการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์นั้น ๑๐) มีการสะท้อนคิด (Reflect) และการจดบันทึกการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ๑๑) การสร้างบรรยากาศที่เป็นกัลยาณมิตร ๑๒) ใช้เทคโนโลยีช่วยในการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ ๑๓) ใช้วงจรบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ๑๔) มีการกำกับ นิเทศติดตามอย่างสม่ำเสมอ

Q : Quality คุณภาพครู ครูมีทักษะในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ประกอบด้วย การจัดการชั้นเรียน เทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ รวมถึงการมีสมรรถนะครูในศตวรรษที่ ๒๑ มีภาวะผู้นำ กล้าคิดกล้าทำ เรียนรู้ตลอดชีวิต มีความคิดสร้างสรรค์ มีการตัดสินใจที่ดี สามารถออกแบบจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตร และให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Q : Quality คุณภาพผู้เรียน ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะตามสมรรถนะตามหลักสูตร มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีความเป็นผู้นำ แก้ปัญหา การเป็นผู้เรียนรู้ เป็นนวัตกรรม เป็นการยกระดับคุณภาพผู้เรียน และมีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑

สรุปผลการวิจัย

๕.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

สรุปข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี จำนวน ๒๖๕ คน เป็นครู ๒๑๑ คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ๕๔ คน เป็นเพศหญิง ๒๒๙ คน และเป็นเพศชาย ๓๖ คน อายุ ๓๑-๔๐ ปี จำนวน ๙๔ คน อายุ ๒๐-๓๐ ปี จำนวน ๗๙ คน อายุ ๔๑-๕๐ ปี จำนวน ๕๒ คน และอายุ ๕๑-๖๐ ปี จำนวน ๔๐ คน มีประสบการณ์ปฏิบัติงาน ๑-๕ ปี จำนวน ๗๗ คน ประสบการณ์ปฏิบัติงาน ๖-๑๐ ปี จำนวน ๙๖ คน และประสบการณ์ปฏิบัติงานมากกว่า ๑๑ ปี จำนวน ๙๒ คน ตามลำดับ

๕.๒ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับองค์ประกอบของการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ ๒๑

สามารถสรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบของการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ ๒๑ จำนวน ๒ ด้าน ได้แก่ ๑. การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ๒. องค์ประกอบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ต่อไปนี้

๕.๑.๑ โดยภาพรวม ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ในระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ต่อองค์ประกอบของการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ ๒๑ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๕ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๔๑ และรายด้าน ทุกด้าน อยู่ในระดับ

มาก เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๘ ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๔๑ รองลงมาคือ ด้านองค์ประกอบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๔.๓๒ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๔๑

๕.๑.๒ ด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ใน ระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี

๑) ด้านการจัดการชั้นเรียน ต่อดังต่อไปนี้ องค์ประกอบของการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูใน ศตวรรษที่ ๒๑ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๓ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๙ และรายด้าน ทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย คือครูจัดห้องเรียนให้มีความพร้อม และเหมาะสมกับแต่ละกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๓ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๙ ครูพัฒนาสื่อนวัตกรรมที่น่าสนใจ เพื่อจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับยุค ปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๘ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๒ ครูจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ เช่น Active Learning, PBL, เรียนรู้เป็นทีม มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๓ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๐.๕๗ ครูเป็นโค้ช (Coach) และอำนวยความสะดวก (facilitator) ในการเรียนรู้ของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๔.๓๐ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๔ ครูออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรได้ สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๘ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๘ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ครูมีการวิเคราะห์สภาพผู้เรียน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๘ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๕

๒) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ต่อดังต่อไปนี้ องค์ประกอบของการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ในศตวรรษที่ ๒๑ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๔.๔๑ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๔๕ และรายข้อ ทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหา น้อย คือ ครูสามารถใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาตนเองและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๖ ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๓ ครูใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำเอกสารรายวิชา และการเข้าถึง แหล่งข้อมูลต่างๆ ในปัจจุบันได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๖ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๔ ครูใช้และ เผยแพร่สารสนเทศอย่างเหมาะสมและเป็นไปตามจรรยาบรรณ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๘ ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๖ ครูใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในด้านการบริหารและการเรียนการสอนได้อย่างมี คุณภาพและประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๗ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๖ ครูใช้เทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อสำรวจสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้รวมทั้งประสบการณ์สอนใหม่ ๆ มี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๗ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๖ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ครูมีการวินิจฉัย แยกแยะ เลือกใช้แหล่งสารสนเทศได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๐ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๐.๕๔

๓) ด้านทักษะชีวิตและอาชีพ ต้องประกอบของการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูใน ศตวรรษที่ ๒๑ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๔ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๔๖ รายข้อ ทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ครู เคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรมในการทำงาน ประสานความร่วมมือ ทำงานเป็นทีม สร้างสังคมในการ ทำงานที่มีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๘ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๕ ครูสอนให้ผู้เรียน สามารถเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม เพื่อที่จะได้นำไปใช้ในชีวิต ในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมี ความสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๖ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๔ ครูพัฒนาการเรียนรู้และแสวงหา นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ นำมาประยุกต์ใช้ต่อชีวิตและอาชีพแก่นักเรียนได้อย่าง เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๕ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๕ ครูปรับตัวในการทำงานให้เข้ากับ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๒ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๙ ครู เป็นผู้มีความคิดริเริ่มและเป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพ เป็นแบบอย่างที่ดีกับผู้เรียนในทางพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ต่อการใช้ชีวิตได้อย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๗ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๗ และข้อที่มี ค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ ครูมีการเรียนรู้สิ่งใหม่ และสร้างสรรค์ผลงานเพื่อขยายความเชี่ยวชาญของตน ริเริ่มการ พัฒนาทักษะไปสู่ระดับมืออาชีพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๕ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๙

๕.๑.๓ ด้านองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษา ครู ในระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี

๑) ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ในระดับประถมศึกษา จังหวัด ปทุมธานี ต้องประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๔.๔๑ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๔๗ และรายข้อ ทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหา น้อย คือ มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ใน ศตวรรษที่ ๒๑ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๖๐ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๔ มีการร่วมกันในการบูรณาการ เรียนการสอน เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๐ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๐.๕๖ มีแนวทางการปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายร่วมเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษ ที่ ๒๑ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๙ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๕ มีวิสัยทัศน์เชิงอุดมการณ์วิชาชีพร่วมกัน เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๘ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๔ มี ส่วนร่วมรับผิดชอบในการกำหนดเป้าหมายความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนของตนเอง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๔.๓๖ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๖ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ ผู้บริหารและครูร่วมกัน ปรับเปลี่ยนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อสร้างวิสัยทัศน์ในการพัฒนาองค์กรไปสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ มี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๒ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๑

๒) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ใน ระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ต้องประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู โดยภาพรวมอยู่

ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๑ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๔๙ และรายชื่อ ทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ร่วมกันพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๓ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๖ เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติงานจริงของครู โดยครูเปลี่ยนเป็นผู้เรียนจากการสอนของตนเอง ร่วมกับทีมเรียนรู้ ร่วมสะท้อนคิด และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๐ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๙ มีการประเมินผลการปฏิบัติและสะท้อนคิดการทำงานร่วมกันเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๕ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๙ และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ มีการสร้างวิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแนวปฏิบัติของแต่ละกลุ่มบุคคลและของกลุ่ม เพื่อสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๕ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๖

๓) ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ในระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ต่อองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๔ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๐

รายชื่อ ทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย คือ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้พัฒนาตนและพัฒนางานทำให้เกิดความสัมพันธ์ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๘ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๖ มีการทำงานเป็นทีม ร่วมกันเรียนรู้ เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ โดยมีการคิด การวางแผน การทำความเข้าใจ ร่วมตัดสินใจ และปฏิบัติร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๕ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๖ มีวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายที่ได้กำหนดร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๒ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๕ และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ เป็นทีมงานที่เหนียวแน่นจากภายใน บนพื้นฐานความสมัครใจและการสื่อสารกันอย่างสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๐ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๕

๔) ด้านชุมชนกัลยาณมิตร ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ในระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ต่อองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๙ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๑ และรายชื่อ ทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย คือ มีทำงานร่วมกัน ใช้ความเป็นกัลยาณมิตรต่อกันทำให้อลดความโดดเดี่ยวระหว่างปฏิบัติงานสอนของครู มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๐ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๕ มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นให้ความเคารพซึ่งกันและกัน และมีความปลอดภัยทางด้านจิตใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๙ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๔ และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ มีวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันโดยยึดหลักพรหมวิหาร ๔ มี เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขาต่อกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๘ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๘

๕) ด้านภาวะผู้นำร่วมและสนับสนุน ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ในระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ต่อองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๑ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๖ และรายชื่อ ทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างบรรยากาศส่งเสริมให้ครูในชุมชนสามารถแสดงออกด้วยความเต็มใจ อิสระ ปราศจากอำนาจครอบงำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๙ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๑ สนับสนุน

การปฏิบัติการที่มุ่งการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยยึดหลักแนวทางบริหารจัดการร่วม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๓ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๑ สร้างให้เกิดภาวะผู้นำร่วม ในการขับเคลื่อน ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพพร้อมกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๐ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๔ และ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุน ให้ออกาส และสร้างสรรค์ความเป็นผู้นำร่วม ของครู มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๐ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๓

๖) ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ในระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ต้ององค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๒ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๓ และรายชื่อ ทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงจากมาก ไปหาน้อย คือ มีสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศสอดคล้องกับยุคสมัย เอื้อต่อการเรียนรู้ และการพัฒนาวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๓ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๑ มีโครงสร้าง ช่วงเวลา ส่งเสริมการเรียนรู้และการ ทำงานของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๓ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๑ มีการ สื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ชัดเจน ทัวถึง ในชุมชนการเรียนรู้ทั้งแบบไม่เป็นทางการและเป็นทางการ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๔.๒๓ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๙ มีระบบส่งเสริม และการจัดการของโรงเรียนในการพัฒนา ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบต่อเนื่อง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๐ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๔ และข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ จัดสรรปัจจัยสนับสนุนให้เอื้อต่อการดำเนินการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๐ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๓

๕.๑.๓ ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑

๑. ด้านการจัดการชั้นเรียน

๑) ส่งเสริมครูให้เข้าอบรม ศึกษาดูงาน ในการจัดการชั้นเรียน ๒) ครูจัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมที่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีการกำหนดกฎระเบียบร่วมกัน ๓) ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบ Active Learning ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงอย่างมีวินัย มุ่งมั่น ด้วยความรับผิดชอบ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าได้ด้วยตนเอง กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ศักยภาพ สมรรถนะของตนเองให้เกิดประโยชน์ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ๔) ครูต้องเป็นโค้ชและผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ๕) ครูใช้กระบวนการเรียนรู้ คำถาม กระตุ้นกระบวนการคิด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อสะท้อนความคิดของผู้เรียน เพื่อสรุปองค์ความรู้ ของผู้เรียน ๖) กำกับ นิเทศติดตาม อย่างต่อเนื่อง

๒. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

๑) จัดอบรมครูด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้ครูนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาการ เรียนการสอน ๒) ส่งเสริมสนับสนุนด้านอุปกรณ์ และเครือข่าย เพื่อให้ครูนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการพัฒนาสื่อ เลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน ๓) ครูต้องส่งเสริมผู้เรียนให้รู้จักสื่อสารสนเทศ รู้วิธีการเข้าถึงสื่อสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล แหล่งเรียนรู้ สามารถสืบค้น อ่าน สร้างสื่อข่าวสารอย่างง่าย

และเลือก สังเคราะห์ ส่งต่อข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัว ๔) ครูต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน มีวิจักษ์ญาณ วิเคราะห์ วิพากษ์ และประเมินสื่อ มีความฉลาดรู้ด้านดิจิทัล

๓. ด้านทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ

๑) จัดอบรม สัมมนา และพัฒนาวิชาชีพ และเปิดให้มีเวทีได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง ให้ครูได้พัฒนาไปสู่มืออาชีพ ๒) ครูต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนเองอย่างดีที่สุด เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับศิษย์ ๓) ต้องมีเป้าหมายให้ผู้เรียนได้วางแผนอาชีพ วิเคราะห์ตนเอง ค้นหาอาชีพ ตามความสนใจ ความถนัด และ ผักผ่อน อาชีพที่สนใจอย่างต่อเนื่อง ให้มีทักษะพื้นฐานอาชีพที่เหมาะสม มีคุณลักษณะนิสัยที่ดี และมีทักษะในการทำงาน เพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพในอนาคต ๔) ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเป็นวัตร มีความคิดสร้างสรรค์ แสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง

๕.๑.๔ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูทำให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวความคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑

การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีประโยชน์ต่อครู สามารถพัฒนาครูและร่วมแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด ตรงประเด็น เพราะเป็นการสร้างความเปลี่ยนแปลงโดยการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงของครู การแก้ปัญหาร่วมกันทางวิชาชีพ เป็นการทำงานร่วมกันของครูแบบกัลยาณมิตร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ช่วยให้ครูเกิดการเรียนรู้ มีสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ ๒๑

๕.๑.๕ ผลการศึกษาลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้นำชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู และลักษณะของครูที่ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ ๒๑

ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้นำชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ควรมีลักษณะความเป็นผู้นำ สามารถ ตัดสินใจ จัดการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหาร จำเป็นต้องมีความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ สามารถกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์การบริหารองค์การทางการศึกษาตามสภาพบริบท สู่ความเป็นเลิศ และนำพาผู้ร่วมงานสร้างวิสัยทัศน์ร่วม มีภาวะผู้นำทางการบริหารในศตวรรษที่ ๒๑

๕.๑.๖ กระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ ๒๑

๑) กำหนดนโยบายและโครงสร้างที่ชัดเจน และแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ๒) สร้างความตระหนัก และรู้ถึงความสำคัญของชุมชน ๓) กำหนดแผน เวลา ที่ชัดเจน และปฏิบัติการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ๔) ผู้บริหารและครูได้ร่วมกันสร้างเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนมีคุณภาพ ๕) สร้างเครือข่ายการสนับสนุนที่ดี โดย ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรภายนอกมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ๖) ผู้บริหารสถานศึกษาให้การสนับสนุนทรัพยากร งบประมาณ และเปิดโอกาสให้ครูได้เสริมสร้างศักยภาพในการพัฒนาตนเองในด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ ๗) มีการเรียนรู้ร่วมกัน (learning together) ระหว่างสมาชิก ในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ แบ่งปันความคิด ความรู้ และประสบการณ์เติมเต็มซึ่งกันและกันเพื่อนำไปสู่การต่อยอดและการแก้ปัญหาในการจัดการเรียนรู้ ๘) มีการทำงานแบบร่วมมือร่วมใจ บนพื้นฐานความคิดว่า สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมกัน รับผิดชอบในผลการ

เรียนรู้ของผู้เรียน ไม่แยกส่วนความรับผิดชอบจนไม่สามารถ บูรณาการการทำงานเข้าด้วยกัน ๙) การชี้แนะ และการเป็นพี่เลี้ยง บทบาทของสมาชิกในชุมชนต้องทำหน้าที่ชี้แนะ และเป็นพี่เลี้ยง ให้แก่กันและกัน ซึ่งการชี้แนะที่มีคุณค่าในการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์นั้น ๑๐) มีการสะท้อนคิด (Reflect) และการจดบันทึก การเรียนรู้จากการปฏิบัติ การพูดคุยแลกเปลี่ยนสะท้อนผลการปฏิบัติงานร่วมกัน เป็นการสะท้อนผลการปฏิบัติงานและถอดบทเรียนที่สมาชิกในชุมชนจะได้เรียนรู้และนำไปปรับใช้หรือต่อยอดในการปฏิบัติงานของตน ๑๑) เป็นชุมชนที่มีความสัมพันธ์อันดีและอยู่ร่วมกันอย่างมีเป็นบรรยากาศที่เป็นกัลยาณมิตร ๑๒) ใช้เทคโนโลยีช่วยในการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ ๑๓) ใช้วงจรบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ๑๔) มีการกำกับ นิเทศติดตามอย่างสม่ำเสมอ

อภิปรายผลการวิจัย

๑ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับองค์ประกอบของการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ ๒๑ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี

๑.๑ โดยภาพรวม ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ในระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ต่อบริการประกอบของการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ ๒๑ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เนื่องจากครูมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษาซึ่งชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสามารถใช้เป็นกลยุทธ์ในการปฏิรูปการจัดการเรียนรู้ของระดับโรงเรียน ระดับท้องถิ่น และระดับชาติได้

๑.๒ ด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ในระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

๑) ด้านการจัดการชั้นเรียน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน ทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูจัดห้องเรียนให้มีความพร้อม และเหมาะสมกับแต่ละกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ รองลงมาอยู่ในระดับมาก คือ ครูพัฒนาสื่อนวัตกรรมที่น่าสนใจ เพื่อจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน ครูจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

๒) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูสามารถใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาตนเองและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาอยู่ในระดับมาก ครูใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำเอกสารรายวิชา และการเข้าถึงแหล่งข้อมูลต่างๆ ในปัจจุบันได้ และครูใช้และเผยแพร่สารสนเทศอย่างเหมาะสมและเป็นไปตามจรรยาบรรณ และ ครูใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในด้านการบริหารและการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และครูใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสำรวจสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งประสบการณ์สอนใหม่ๆ ตามลำดับ

๓) ด้านทักษะชีวิตและอาชีพ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรมในการทำงาน ประสานความร่วมมือ ทำงานเป็นทีม สร้างสังคมในการทำงานที่มีประสิทธิภาพ รองลงมาอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอริบ จิตตฤกษ์** กล่าวว่า ชีวิตและสภาพการทำงานจำเป็นต้องมีทักษะการคิด และองค์ความรู้เพิ่มขึ้นมากมาย ความสามารถในการทำงานในยุคที่แข่งขันกันด้านข้อมูลข่าวสารและการดำรงชีวิตที่มีความซับซ้อนให้ประสบความสำเร็จได้นั้นครู จำเป็นจะต้องใส่ใจนักเรียนอย่างเคร่งครัดในการพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอริบ จิตตฤกษ์. (๒๕๕๖). ทักษะแห่งอนาคตใหม่ : การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ ๒๑. กรุงเทพฯ : โอเพ่นเวิลด์ส. หน้า ๒๒.)

๑.๓ ด้านองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ในระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

๑) ด้านวิสัยทัศน์ร่วม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ อยู่ในระดับมาก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ ๒๑ รองลงมาอยู่ในระดับมาก มีการร่วมกันในการบูรณาการเรียนการสอน เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ และมีแนวทางการปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายร่วมเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ และมีวิสัยทัศน์เชิงอุดมการณ์วิชาชีพร่วมกันเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ และมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการกำหนดเป้าหมายความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนของตนเอง ตามลำดับ

๒) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ อยู่ในระดับมาก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ร่วมกันพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รองลงมาอยู่ในระดับมาก คือ เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติงานจริงของครู โดยครูเปลี่ยนเป็นผู้เรียนจากการสอนของตนเอง และ ร่วมกับทีมเรียนรู้ ร่วมสะท้อนคิด และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และ มีการประเมินผลการปฏิบัติและสะท้อนคิดการทำงานร่วมกันเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

๓) ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ อยู่ในระดับมาก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้พัฒนาตนและพัฒนางาน ทำให้เกิดความสัมพันธ์ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รองลงมาอยู่ในระดับมาก มีการทำงานเป็นทีม และร่วมกันเรียนรู้ เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ โดยมีการคิด การวางแผน การทำความเข้าใจ ร่วมตัดสินใจ และปฏิบัติร่วมกัน มีวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายที่ได้กำหนดร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ชวลิต ชูกำแหง** กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครู เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาบุคลากรที่สร้างการเปลี่ยนแปลง และเห็นผลที่ยั่งยืนในโรงเรียน โดยอาศัยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การทำงานร่วมกันด้วยสัมพันธภาพที่ดีโดยมีค่านิยมที่นักเรียนเป็นเป้าหมายสำคัญ นอกจากผลที่เกิดขึ้นจะส่งผลที่ดีต่อนักเรียนแล้ว ยังช่วยทำให้โรงเรียนมีความเข้มแข็งและสามารถทำงานอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย

เช่นกัน (ขวลิต ชูกำแพง. (๒๕๖๐). ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครู. **วารสารการวัดผลการศึกษา**. ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒๓ (ธันวาคม ๒๕๖๐): ๑-๕.)

๔) ด้านชุมชนกัลยาณมิตร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีการปฏิบัติมากที่สุดในทุกด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีทำงานร่วมกัน ใช้ความเป็นกัลยาณมิตรต่อกันทำให้ลดความโดดเดี่ยวระหว่างปฏิบัติงานสอนของครู รองลงมาอยู่ในระดับมาก มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นให้ความเคารพซึ่งกันและกัน และมีความปลอดภัยทางด้านจิตใจ ตามลำดับ

๕) ด้านภาวะผู้นำร่วมและสนับสนุน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ อยู่ในระดับมาก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างบรรยากาศส่งเสริมให้ครูในชุมชนสามารถแสดงออกด้วยความเต็มใจ อิสระ ปราศจากอำนาจครอบงำ รองลงมาอยู่ในระดับมาก สนับสนุนการปฏิบัติการที่มุ่งการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยยึดหลักแนวทางบริหารจัดการร่วม และสร้างให้เกิดภาวะผู้นำร่วม ในการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพพร้อมกัน ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **Carpenter** ได้วิจัยวัฒนธรรมองค์กรและภาวะผู้นำของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องสนับสนุนและมีภาวะผู้นำร่วมกับครูในองค์กรในลักษณะเชิงบวก เพื่อให้การดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพประสบความสำเร็จและผู้บริหารโรงเรียนต้องทำงานร่วมกันกับครู (Carpenter, D. "School Culture and Leadership of Professional Learning Communities," **International Journal of Educational Management**. 29 (5) (August 2015): 682-694.)

๖) ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ อยู่ในระดับมาก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศสอดคล้องกับยุคสมัย เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ รองลงมาอยู่ในระดับมาก มีโครงสร้าง ช่วงเวลา ส่งเสริมการเรียนรู้และการทำงานของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และ มีการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ชัดเจน ทัวถึง ในชุมชนการเรียนรู้ทั้งแบบไม่เป็นทางการและเป็นทางการ และมีระบบส่งเสริมและการจัดการของโรงเรียนในการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบต่อเนื่อง ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ จัดสรรปัจจัยสนับสนุนให้เอื้อต่อการดำเนินการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ที่เป็นเช่นนั้นอาจเนื่องมาจากการสนับสนุนด้านเวลา ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ แหล่งทรัพยากร และโอกาสในการสร้างความสัมพันธ์ของครู เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับสอดคล้องกับงานวิจัยของ **Leclerc และคณะ** ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมความก้าวหน้าในการทำงานของโรงเรียนที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่าผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญในการสนับสนุนการเรียนการสอนของครูผู้สอนในโรงเรียนตามแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) โดยครูผู้สอนจะได้ทำงานร่วมกันและส่งเสริมความก้าวหน้าในการทำงานในโรงเรียน (Leclerc, M. and others. (2012). "Factors that promote Progression in Schools Functioning as Professional

Learning Community," *International Journal of Education Policy & Leadership*. 7(7) : 1-14 ;10 December.)

๒. ผลการศึกษากระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ ๒๑ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี

๑) กำหนดนโยบายและโครงสร้างที่ชัดเจน และแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ๒) สร้างความตระหนัก และรู้ถึงความสำคัญของชุมชน ๓) กำหนดแผน เวลาที่ชัดเจน และปฏิบัติการแก้ไขปัญหาร่วมกัน ๔) ผู้บริหารและครูได้ร่วมกันสร้างเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนมีคุณภาพ ๕) สร้างเครือข่ายการสนับสนุนที่ดี โดย ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรภายนอกมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ๖) ผู้บริหารสถานศึกษาให้การสนับสนุนทรัพยากร งบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก และเปิดโอกาสให้ครูได้เสริมสร้างศักยภาพในการพัฒนาตนเองในด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ ๗) มีการเรียนรู้ร่วมกัน (learning together) ระหว่างสมาชิก ในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ แบ่งปันความคิด ความรู้ และประสบการณ์เติมเต็มซึ่งกันและกันเพื่อนำไปสู่การต่อยอดและการแก้ปัญหาในการจัดการเรียนรู้ ๘) มีการทำงานแบบร่วมมือร่วมใจ บนพื้นฐานความคิดว่า สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วม ร่วมกัน รับผิดชอบในผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ไม่แยกส่วนความรับผิดชอบจนไม่สามารถ บูรณาการการทำงานเข้าด้วยกัน ๙) การชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง บทบาทของสมาชิกในชุมชนต้องทำหน้าที่ชี้แนะ และเป็นพี่เลี้ยงให้แกกันและกัน ซึ่งการชี้แนะที่มีคุณค่าในการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์นั้น ๑๐) มีการสะท้อนคิด (Reflect) และการจดบันทึกการเรียนรู้จากการปฏิบัติ การพูดคุยแลกเปลี่ยนสะท้อนผลการปฏิบัติงานร่วมกัน เป็นการสะท้อนผลการปฏิบัติงานและถอดบทเรียนที่สมาชิกในชุมชนจะได้เรียนรู้และนำไปปรับใช้หรือต่อยอดในการปฏิบัติงานของตน ๑๑) การสร้างบรรยากาศที่เป็นกัลยาณมิตร เป็นชุมชนที่มีความสัมพันธ์อันดีและอยู่ร่วมกันอย่างมีเป็นบรรยากาศที่เป็นกัลยาณมิตร ๑๒) ใช้เทคโนโลยีช่วยในการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ ๑๓) ใช้วงจรบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ๑๔) มีการกำกับ นิเทศติดตามอย่างสม่ำเสมอ

๓. ผลการศึกษาแนวทางกระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ ๒๑ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี

สรุปแนวทางกระบวนการการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ ๒๑ เป็น ๓ ด้าน ดังนี้

๑. ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ ๒๑

แนวทางกระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ ๒๑ ด้านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ ๒๑ ใช้หลักการทำงานร่วมกันแบบกัลยาณมิตร แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

๒. การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑

แนวทางการกระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ ๒๑ ด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ออกเป็น ๓ ด้าน คือ ๑) ด้านการจัดการชั้นเรียน ๒) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ๓) ด้านทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ

๓. ลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา และครู มีดังนี้

๑) ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้นำชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ ๒๑ เปิดโอกาสให้สมาชิกเป็นผู้นำร่วม โดยยึดหลักกระจายอำนาจ สร้างแรงบันดาลใจ ให้ชุมชนมีความสุขในการทำงานร่วมกัน

๒) ครู พัฒนาภาวะผู้นำ เมื่อได้รับการสนับสนุน กล้าคิดกล้าทำ เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความคิดสร้างสรรค์ มีการตัดสินใจที่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ควรส่งเสริมให้โรงเรียนทุกขนาดโรงเรียน ทุกสังกัด นำการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ ๒๑ ไปใช้

๒. ควรกำหนดให้การรวมตัวของผู้บริหารและครูเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นส่วนหนึ่งของกรอบพัฒนาตนเอง

๓. ควรส่งเสริมให้โรงเรียนประถมศึกษา รวมกันเป็นเครือข่ายโรงเรียน

๔. ควรส่งเสริมให้โรงเรียนนำการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ ๒๑

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

๑. ผลการศึกษาพบว่า ความเห็นที่มีต่อองค์ประกอบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ ๒๑ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี มากที่สุด คือ ด้านชุมชนกัลยาณมิตร ควรนำแนวทางไปพัฒนาและส่งเสริมเพื่อเป็นแนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูได้

๒. ผลการศึกษาพบว่า ความเห็นที่มีต่อองค์ประกอบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ ๒๑ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี น้อยที่สุดคือ ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษาถึงความคิดเห็นของ นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อที่จะได้นำความคิดเห็นดังกล่าวมาพิจารณาร่วมกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู

๒. ควรศึกษาวิจัยพัฒนาการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในศตวรรษที่ ๒๑ ในโรงเรียนขนาดแตกต่างกัน

๓. ควรมีการศึกษาชุมชนแห่งการพัฒนาการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูของผู้มีส่วนได้เสียทั้งส่วนกลางและภูมิภาค

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ พร้อมกฎหมายที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.๒๕๔๕.
(กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๕๐), หน้า ๓.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล ปี พ.ศ. ๒๕๖๐, (นนทบุรี: ๒๑ เซ็นจูรี, ๒๕๖๐), หน้า ๗๖-๗๙.
- รัฐบาลไทย, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐, [ออนไลน์], แหล่งที่มา <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/040/1.PDF> [๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓].
- ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๕ ที่ ๘๒ ก, ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐), ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑: หน้า ๓๗, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/082/T_0001.PDF [๙ ตุลาคม ๒๕๖๓].
- Bellanca, J. & Brandt, R. 21' Century Skills: Rethinking How Students Learn. Tuttle-Mori: Solution Tree Press, 2011.
- Carpenter, D. "School Culture and Leadership of Professional Learning Communities," International Journal of Educational Management. 29 (5) (August2015): 682-694.
- Leclerc, M. and others. "Factors that promote Progression in Schools Functioning as Professional Learning Community,"International Journal of Education Policy & Leadership. 7(7) : 1-14 ;10 December, 2012.
- Likert, Rensis, "The Method of Constructing and Attitude Scale", in Reading in Attitude Theory and Measurement. Fishbein, Martin, Ed, New York : Wiley & Son, 1967.
- Newman, F. M.: & Wehlage, G. G. Five Standards of Authentic Instruction. Educational Leadership, 1995.